

– Jag är skyldig västсахarierna så mycket. De gav mig sin generositet och vänlighet. Ett underbart folk, de behandlade mig så väl, säger Medina.

Medina brände upp allt innan marockanerna kom

Kanarieöarna har i århundraden haft kontakt med den afrikanska kusten. Under den spanska kolonialtiden kom många i den spanska administrationen från dessa spanska öar. I 24 år bodde Medina Suarez i Spanska Sahara. Banden till västсахarierna är fortfarande starka.

– Det är skamligt och ett förräderi att Spanien har övergett västсахarierna och inte erkänt deras rätt till sitt land. Om man lånar en lägenhet, så lämnar man ju tillbaka nycklarna till ägaren och inte till någon annan, eller hur?

Medina Suarez, en vital 88-årig spanjor, uppvuxen och bosatt i Las Palmas är mycket upprörd.

Han har hämtat mig i bil vid den vackra Las Canterasstranden och nu är vi på väg till Polisarios kontor för en intervju i lugn och ro.

Från 1952 till 1976 bodde och arbetade Medina med sin familj i Villa Cisneros, det vill säga Dakhla i den då spanska kolonin Spanska Sahara.

– Den lilla hamnstaden hade då cirka 5 000 invånare, en blandning av spanjorer och västсахarier, berättar han.

Medina kom till Dakhla för att undanröja vraket av det enorma tyska krigsfartyget Kaiser som sedan sköts i sank av Storbritannien under första världskriget och sedan dess täppt till inloppet till Dakhla.

Arbetet tog hela fem år för de 25 spanjorer som arbetade med att bland annat ta vara på alla metaller och värdefulla delar av skeppet.

Medina, hans fru och de tre små barnen blev kvar när arbetet var slut. Medina hade valt att inte bo bland spanjorerna utan hade tidigt skaffat sig ett hus nära den västсахariska befolkningen. På så sätt lärde han känna västсахarier och lärde sig språket hassania.

När de övriga "fartygsarbetarna" åkte hem, valde alltså Medina att stanna kvar med sin familj.

– Jag är skyldig västсахarierna så mycket. De gav mig sin generositet och vänlighet. Ett underbart folk, de behandlade mig så väl, säger Medina.

Medina startade företag; ett litet hotell, en restaurang, en bar, en bio och senare en transportrörelse med bussar, lastbilar och små taxibilar. Han transporterade både va-

ror och människor i ett stort område, där Dakhla var medelpunkten. Västсахarierna bodde runt om på olika platser inåt landet vid oaser med sina kameler och getter.

– Det fanns ett primitivt fiske i Dakhla redan då, berättar Medina. Västсахarierna gick ut i vattnet med ett stort nät. De skrämde upp fisken med och snörpte sedan ihop nätet. Ibland använde man åsnor. Fisken torkades och kunde alltså förvaras länge, vilket var viktigt för nomaderna i öknen under den här tiden.

De spanjorer som fanns i området var dels militärer dels administratörer. De civila spanjorerna arbetade för det mesta inom den spanska administrationen men det fanns alltså också personer som Medina som var egna företagare. Militären kom ofta från spanska fastlandet, "halvön" medan de civila spanjorerna oftast kom från Kanarieöarna.

– Det var goda relationer mellan spanjorer och västсахarier, menar Medina.

Han rödde sig i ett stort område runt Dakhla i mellersta Västsahara, men El Aaiún hade han inte alls kontakt med.

Det var kameler och getter som skulle förflyttas, varor och människor som skulle transporteras. Fullt med jobb.

– När förräderiet, att Spanien överlämnade Sahara till Marocko 1975, blev känt och de spanska trupperna fick order att lämna territoriet, var det många militärer som inte ville, berättar Medina.

– Men order är order. Militären gav sig av. Civila spanjorer och administrativ personal evakuerades.

Många av de civila kom från Kanarieöarna och flyttade tillbaka dit och till en oftast sämre, mindre privilegerad tillvaro. I den spanska kolonin hade man haft det bra.

– Västсахarierna flydde. De flydde undan marockanska styrkor ut i öknen. Alla grät. Spanjorer också, berättar Medina,

– Själv var jag privilegierad. Jag hade flera företag och jag hade ett hus på Gran Canaria. Mina barn hade gått i skola där, när de blev större. Men min fru och de flesta spanjorer ville inte flytta. Vi hade haft ett bra liv med västсахarierna.

– Jag stannade till mars 1976. Då var jag tvungen att ge mig av. Den marockanska ockupationen hade startat fyra månader tidigare.

– Men innan jag slutligen lämnade Sahara tände jag eld på allt; bilar, lastbilar, allt. Jag ville inte att marockanerna skulle få detta. Och när marockanerna kom, slog de sönder byggnader; palats, residens i Dakhla. Bara ett hotell fick vara kvar.

– Och de västсахarier som inte redan flytt utan fanns kvar blev slagna, misshandlade och förtryckta. De behandlades fruktansvärt av marockanerna. En flygförbindelse mellan Las Palmas och Dakhla hade fun-

nits länge. Några västсахarier kunde ta sig den vägen till Las Palmas, men de var inte många. Båtflyktningarna kom mycket senare i sina randliga båtar.

Hur gick det då för Medina?

Jo, han skaffade sig en taxirörelse i Las Palmas 1978 och sedan dess bor han där.

Hur förklarar Medina då Spaniens nuvarande agerande och flata attityd mot den marockanska ockupationen?

Han menar att Spanien absolut inte vill ha en konfrontation med Marocko. Man tänker på sina enklaver Ceuta och Melilla i Marocko bland annat.

Trots att kontakterna mellan Kanarieöarna och Västsahara har varit så intensiva, verkar inte spanska ungdomar idag särskilt insatta eller intresserade av frågan. Medina har blivit inbjuden till debatt på universitetet men aldrig till några skolor. Däremot har media uppmärksammat honom flera gånger.

"Medina Suarez från Las Palmas på Gran Canaria arbetade i Dakhla mellan 1952 och 1976 i det dåvarande Spanska Sahara."

Själv har han besökt flyktinglägren flera gånger. Det har blivit många kära återseenden. För tio år sedan gjorde han sitt senaste besök, men kontakten med västсахarier på Gran Canaria och med Polisarios representanter har han bevarat och vårdat hela tiden.

– Jag är hälften västсахarier, hälften spanjor!

Det börjar mörkna i Las Palmas och Medina ska köra mig tillbaka till min boplatz.

– Vill du se hamnen?

Det vill jag naturligtvis.

Hamnen Puerto de la Luz är en av världens största hamnar. Den är enorm. Och fartygen från hela världen är enorma, containertrafiken är stor, fiskefartygen är stora och oljeplattformarna som kommer in för reparation är många och mycket stora.

– Hit kommer sanden från Västsahara, säger Medina och pekar på ett stort inhägnat område för sandupplag som just denna dag är nästan tomt.

– Båtarna kommer hela tiden och fyller på, berättar Medina.

Sanden som säljs av ett marockanskt företag köps upp av ett spanskt privat företag. Sanden används främst inom byggnadsindustrin men även till sandstränder på de kanariska öarna.

Text och bild: Lena Thunberg

Det illegala EU-fisket startar igen

Jag vandrar runt lite planlöst några dagar senare i Las Palmas stora fiskehamn. Det är den 9 december, dagen innan EU-parlamentet ska rösta ja eller nej till kommissionens fiskeavtal med Marocko, där de västсахariska fiskevattnen ingår.

– Jag hoppas att avtalet undertecknas i morgon. Om inte det händer, så får vi lägga ner, säger en spansk fiskare som tittar till sin båt. Här ligger fem mindre båtar på rad i hamnen.

Han har ingen förståelse för ett nej till fiskeavtalet.

– Det var västсахarierna som slängde ut spanjorerna. Det var väldigt dumt gjort av Frente Polisario. Det är min åsikt.

Det är just i Dakhla zonen som han fiskar, men samtidigt berättar han att fisken minskar nu i havet.

Och kanske som ett försvar för fisket säger han att de fem mindre båtarna inte industrifiskar i de västсахariska vattnen och att de är tio personer per båt som fiskar i åtta dagar.

De stora spanska industrifiskebåtarna däremot är femton stycken och dödar mycket fisk vid själva fisket. Jag kan se de enorma fiskefartygen på avstånd.

I andra delar av fiskehamnen passerar jag också enorma fiskefartyg från världens alla hörn, Litauen, Korea... troligen flyttande fiskefabriker.

I april ska de europeiska båtarna enligt det nya fiskeavtalet sätta igång. De flesta båtar är precis som i det förra fiskeavtalet från Spanien.

Text och bild: Lena Thunberg

20 spanska fiskefartyg väntade i december i Las Palmas hamn på att få börja fiska igen – mot folkrätten.

Amnesty kräver MR-mandat

– En FN-styrka med rätt att övervaka mänskliga rättigheter betyder att en oberoende och opartisk granskning och rapportering på plats av kränkningar och misshandel kan ske. Anklagelser om övergrepp florerar utan att rapporteras vidare.

– Maktlösa människorättsförfvarare har utsatts för ständiga förföljelser. En fredsbevarande FN-styrka med begränsat mandat är inte längre försvarbart, sa Amnesty Internationals generalsekreterare Salil Shetty 11 april i New York.

Övervaka MR i Väst

Inför förlängningen av Minursos mandat i slutet av april kräver Svenska FN-förbundet åter att FN-styrkan får i uppdrag att övervaka mänskliga rättigheter.

– Att Minurso saknar mandat att övervaka mänskliga rättigheter gör att civilbefolkningen är helt skyddslös i den ockuperade delen av Västsahara. Att omvärlden informeras om situationen för saharierna är ett viktigt led i arbetet för ett slut på ockupationen, säger Aleksander Gabelic, ordförande i Svenska FN-förbundet.

Aven publicerad i
globalarkivet.se

59 organisationer

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Folkpartiet i Sverige kräver ett utökat mandat om mänskliga rättigheter för FN-styrkan Minurso. Så gör också 55 andra politiska partier, ungdomsförbund och icke-statliga organisationer från Norge, Finland, Danmark och Sverige i ett gemensamt brev till FN:s säkerhetsråd i april.

”Skyddslösa västsaaharier i den ockuperade delen av Västsahara utsätts för förföljelse, våld, diskriminering och rättslöshet”, skriver organisationerna.

ur Västsahara 2014:2 Chile erkänner Västsahara?

Chiles senat uppmanade i en petition 4 april president Michelle Bachelet att erkänna den västsaahariska staten SADR och att upprätta diplomatiska förbindelser med landet. 35 senatorer röstade för petitionen, fyra emot och två lade ner sina röster.

I petitionen nämns att Polisario Front enligt FN är legitim representant för det västsaahariska folket och att mer än 82 länder har erkänt SADR, som är medlem av Afrikanska Unionen.

KANARIEÖARNA, DEL 2

Den envetne politikern på Gran Canaria

Jag är på väg till Cabildo, Gran Canarias officiella politiska lednings stora byggnad mitt i centrum av Las Palmas. Här ska jag träffa kommunalrådet (consejero) Carmelo Ramirez Marrero. Han har varit aktiv i stödet för västsaahariernas rätt till självbestämmande och självständighet sedan sin ungdom.

1995 flög Carmelo Ramirez Marrero, då borgmästare i staden Santa Lucia, första gången de cirka 20 mil från Las Palmas till El Aaiún. Men det blev inget besök på västsaaharisk mark. Det lilla planet fick inte landningstillstånd av de marockanska ockupationsmyndigheterna.

Därefter har denne envise politiker gjort ett stort antal försök till besök. De flesta gånger har han avvisats. En gång flög han hela vägen till Madrid, sedan till Casablanca och därifrån med buss till El Aaiún. Det var en resa på 500 mil. Men efter bara 10 minuters vistelse i El Aaiún slängdes han ut igen.

– En lång resa för ett kort besök, säger Carmelo och skrattar. Han är en man med humor.

– Men några gånger har vi faktiskt lyckats ta oss in och även att stanna några dygn.

I februari 2013 reste Carmelo till Rabat för att försöka besöka de 22 västsaahariska fångarna från Gdeim Izik i det ökända Saléfängelset.

– Det gick inte. Vi fick inte besöka dem. Det var bara familjemedlemmar som hade tillstånd. Men å andra sidan kunde vi träffa dessa släktingar och få information den vägen.

– Fångarna hade torterats mycket. Flera av dem var sjuka. En av dem höll till och med på att dö, men i sista ögonblicket fördes han till sjukhus och har i alla fall överlevt.

– Den marockanska staten gör allt för att isolera och bryta ner fångarnas moral.

– Vi skrev ett brev till de fängslade västsaaharierna, som vi hoppades att släktingarna skulle förmedla.

Ett annat av de besök i El Aaiún som ettsat sig fast i minnet hos Carmelo är 2011,

Carmelo Ramirez Marrero har stött västsaaharierna sedan ungdomen.

”Marocko vill absolut inte ha några vittnen till vad som sker. Därför är det viktigt att åka dit.”

då 70 västsaahariska människorättsaktivister deltog i ett möte i Alger.

– När de skulle återvända till ockuperat område följde vi, några politiker, med flyget som observatörer och eventuellt skydd till Casablanca och sedan vidare till El Aaiún.

– Den marockanska polisen tog alla dokument, slog västsaaharierna och till slut omringade de hela bostadsområdet Matala i El Aaiún, där många västsaaharier bor. Vi stan-

nade kvar för att med vår närvaro förhindra mer misshandel.

Carmelo tar fram papper och penna och börjar ivrigt rita och förklara.

– På den här gatan på marken vid husen satt västsaaharierna i rad, alldeles tysta och med tejp klistrat för munnen. Det var fullt av poliser. De stod på trottoaren på andra sidan gatan redo att gå in i husen. I mitten satt vi spanjorer. Poliserna ville intervensera men det gick inte när vi satt där.

– Men när vi hade åkt så hände det som alltid händer. Polisen går in i bostäderna hos människorättsaktivister, slår sönder och samman hemmen och misshandlar vanliga civila västsaaharier.

– Marocko vill absolut inte ha några vittnen till vad som sker. Därför är det viktigt att åka dit!

Det politiska arbetet för Västsahara består av tre delar, berättar Carmelo, som också är ordförande i La Federación Estatal de Instituciones Solidarias con el Sahara (FE-DISSAH). Att politiskt försvara rätten till självbestämmande samt att protestera mot repressionen. Att ge humanitär hjälp till flyktinglägren dvs mat, kläder, medicin och undervisningsmaterial. Att informera allmänheten genom möten, tidningar, böcker etc.

– Spanien har verkligen ett stort ansvar, påpekar Carmelo igen. Västsaaharierna hade ju faktiskt spansk nationalitet under kolonialtiden.

Och kunskapen om Västsaaharifrågan är inte så levande bland unga spanjorer. Aktivisterna i föräldragenerationen blir äldre. I de spanska skolornas läroböcker talas inte om Västsahara.

Inte heller bland västsaaharierna själva finns bra kunskap, i ockuperat område förtogs den västsaahariska kulturen helt.

– Men nu finns planer på att stödja ett projekt som går ut på att skapa ett universitet i Tifariti i den befriade delen av Västsahara. 30 universitet i Spanien är på olika sätt inblandade i denna plan.

– Spanien har ett historiskt, juridiskt och politiskt ansvar för Västsahara, men den spanska regeringen har inte tagit detta ansvar, menar Carmelo.

Han pekar också på de nordiska ländernas viktiga roll och framför allt Sveriges.

– Det svenska riksdagsbeslutet om ett erkännande av Västsahara var mycket viktigt, säger Carmelo och upprepar det en gång till för säkerhets skull.

Carmelo påminner också om ett annat problem: På grund av den ekonomiska krisen är det oerhört viktigt att andra länder kompenserar för det bistånd som Spanien inte längre kan ge till flyktinglägren.

En fråga som upprör Carmelo är Polisarios internationella status.

– Enligt FN-resolutionerna finns det två parter i konflikten; Marocko och Front Po-

lisario. Spanien och andra länder har inte erkänt Polisario. Varför får inte Polisario samma status som palestinierna?

– Du kommer väl förresten till Plaza de la Feria på tisdag klockan sju? säger Carmelo plötsligt. Då firar vi De mänskliga rättigheternas dag tillsammans med västsaaharier och olika organisationer på ön.

Den 10 december går jag dit, inte för att fira utdelningen av Nobelpriset utan för att vara med om en spansk manifestation mot

att västsaaharierna berövats så många grundläggande mänskliga rättigheter. Carmelo är bara en av många där.

– Hur är situationen för de 22 västsaahariska fångarna som greps efter stormningen av protestlägren Gdeim Izik och som dömts till över 20 års fängelse? frågar jag några västsaaharier.

– Mycket dålig, svarar en kvinna tyst och vänder bort blicken.

Text och bild: Lena Thunberg

MR-mandat för Minurso!

Carmelo Ramirez Marrero besökte i mars den ockuperade delen av Västsahara. Hans rapport är skrämmande läsning.

Under besöket övervakades och filmades han och följeslagarna. Möten med västsaaharier hindrades. Men delegationen lyckades besöka Dakhla, Boujdour, Smara och El Aaiún och träffade representanter för CODESA, COD-APSO, ASVDH, anhöriga till försvunna och döda samt torterade personer.

Rädsla och fruktan präglar alla städerna, särskilt de stadsdelar där västsaaharier bor. Det är poliser överallt. Alla försök till fredliga manifestationer stoppas brutalt. Varken barn, ungdomar eller gamla skonas. Poliserna är ofta civilklädda utrustade med stenaar och påkar.

Skadade västsaaharier tar sig inte till sjukhus, eftersom polisen förbjudit personalen att ge dem vård. Västsaaharier tvingas förstärka sina hem, eftersom polisen ofta bryter sig in och slår sönder hemmen. Västsaaharierna är övervakade dygnet runt, får inte organisera sig, ha möten, träffa Minurso, observatörer eller utlänningar.

Tortyrmetoderna är många: slag mot hela kroppen, våldtäkt, elkablar, bortslitna naglar, strypning, svält, usel föda, hundar...

Dessa grava brott mot mänskliga rättighe-

2011 i El Aaiun. Spanska politiker försöker skydda västsaaharier genom sin närvaro.

ter sker varje dag. Samtidigt finns FN-styrkan på plats utan mandat att agera. Säkerhetsrådets permanenta medlemmar och EU låter detta ske, skriver politikerna och kräver att FN-resolutionerna genomförs, att brotten mot mänskliga rättigheter omedelbart upphör, att stölden av naturresurser upphör, att de politiska fångarna släpps, att området öppnas för internationella observatörsgrupper och att FN:s säkerhetsråd i april beslutar att Minurso får mandat att övervaka mänskliga rättigheter.